יידישע פעסטער צייטונג

דיעזעס בלאטס ערשיינט
דריימאל וואכענטליך
מאנטאג, מיטוואך אונד פרייטאג
אונד קאסטט
פיר אסטערייך-אונגארן
גאנציעהריג 8 גולדען אסטר. וועה.
האלביעהריג 4 גולדען אסטר. וועה.
פיערטעליעהריג 2 גולדען אסטר. וועה.

פירס אויסלאנד
גאנציעהריג 9 גולד. — קר. אַ. וועה.
האלביעהריג 4 גולד. 50 קר. אַ. וועה.
פיערטעליעהריג 2 גולד. 25 קר. אַ. וועה.

אויף דיעזע צייטונג קאנן מאן
יעדען טאג
פרענומעריראן,
אונד דיא פרענומעראנדען-פעלדער
בעזיגנען מיט דעם פעסטאנדע דעם
עיסטען בלאטעס.

דיא רעדאקציאן בעפינדעט
זיך אין
פעסט,
ווייטצנער בולוואר נומ׳ 29,
וואו מאן אויך דיא פרענומעראנדען-
אָנמעלדונג צו זעהען בעלעגען.

Nr 75 זעכצעהנטער יאהרגאנג פעסט, מיטטוואך ט תמוז ה׳תרמ״ד. Pest, den 2. Juli 1884

דיא סערביטשען יודען עמאנציפירט.

״אהרענד דיא רומאנען קיינען אנדערן וואנש צו האבען שיינען, אלס אין דער אינטעגיטלינען בעראהלונג דער יודען דיא יוסטען צו אינבערטרעפען, נאהערען זיך דערען נאכבארן, דיא סערבען אממער מעהר דער אייראפאישען אייפאססונג אונד געוויגען דורך שטעטיגעס פארטשריטען אמ־מער מעהר דיא סימפאטהיען דער געבילדעטען וועלט פיר זיך. (עס פאר דריא ״אבען האבען ווייר אין איינעם ליטעראטקעל אויף דיא דריזיגען פארטשריטטע הינגעוויעזען, ״וועלכע אינזערע טעג בינען נאכבארן אינטער דער רעגיערונג דעם אינגערלינען עסעניא אויזען אלס עגערטשען קאנג מיראן I. איפגעוויזען האבען, אין פאן געסטערן דאטשרטער עראלאס דעם יוסטצאיגסטעס מאיר לאיטשע, האט דיא פאלעגלונג דער סערבישען יודען אויסגע־שפראכען. איינגעטלך האט דעם שאן דער בער־לינער קאנגרעס געשהאן, ווייר האבען עס עראלאן אין דומאנען ערפאהרען, ווא אינגערע אינגערלינען גלייכגעגנאססען שלימער ווא סקלאווען בע־האנדעלט ווערדען, ווא דיא קלייגען שטאאטען דיא ווינשע דער גראסמאכטע רעשפעקטירען. דער ער־אהנטע עראלאס עראלאן לאסט קיינען צווייפעל אויפקאמען, דאס סערבען דיא עמאנציפאציאן טהאטזאכליך דורכגעפירען ענטשלאס־סען אזוי, אין דעזעס עראלאסס הייסט עס אינזער אנדערעס: ״אך האבע ערפאהרען, דאס דיא לאנ־דעסגעזעטצע אינגעגעהוים אירקונגען, ״וועלכע אויף דען נאמען פאן יודען אויסגעשטעלט זינד, נוכט אלס גענוגעטרעך בעראכטען ווארלען אונד שטטען זיך ביא דעזעס פאנגעהען אויף אין גע־ווען פאס יאהרע 1852. דעזען שטאנדפונקט דער געזעטצע מיט איך אלס פאלשען בע־צייכנען. לוט אטטיקעל 35 דעס בערלינער פערטראגס דירפען דיא יודען אין סערבען אללע פאלעטשען אונד בירגערלינען רעכטע גענוי־סען, זיא זונד שטאאטסבירגער ווא דיא אינבוינען סערבען, קאנגען יעדע שטאאטסשטעל־לונג אונד אללע עהרענאמטער בעקליידען אונד עס שטעהט אינען פריא, האנדעל אונד דוסטריע אונד געווערבע אי־בעראלל צו בעטרייבען, דעזעס רעכט אוזט אין אינזערען לאנדעסגעזעטצען, אויף־גענאמען ווערדען אונד אוזט דאהער פערי־בטענד פיר דיא גערינגסטע אונד פיר אללע בעראהדען דעם לאנדעס, וועלכע אללען אנ־דערען פאלגלונגען גענגאנבער אינגע־אונד אללען דעזעס מיסען דיא לאנדעסגערינגסטע אלס בינדענד בעטראכטען, געגרינדעט דער ״סטעטע־נוסטער מארגינאלוס.״

אין אינזער צייט, דא אין אינגארן דער אנטי־סעמיטיסמוס אין מאדע אוזט, אין יוסטאנד דיא יודען מאסטענהאפט זינגעמאדעט ווערדען, אין רומאנען דאס בראד פאר דעם מיגרע אינזערער קאנגס אינבער״, הייסט עס אים גיעדעלאנדישען געזעטצען. ליט דעזעס קאנגטע דיא טהראפאנגע אינג זעהר לייכטע לאזונג פינדען: דיא פינאנ־דינג פרינצעססען טרייט אינפאך אן שטעללע דעס פערשטארבענען קראנפרינצען אונד ווירד נאך דעם טאדע אירעס פאטערס צום קאנג געקראנט. נון אוזט אבער דעזעס געזעטצען אין גיעדער־לאנדישעס אונד קיין האללאנדיש־עס. אונד דאס אוזט אין גראסער אונטער־שיעד. האללאנד אונד בעלגען ווארען נאמליך בין יאהרע 1831 פערענינט אונד בילדעטען בי־זאממען דאס גיעדעלאנדישע קאנגרייך. ווער אלזא אינע אינזערעדע ווילל, דער קאנג זיא לייכט פינדע, דאס נאמליך דאס געזעטצען, ״וועלכעס דיא גיעדערלאנדע געשאפען, פיר האללאנד קיינע גילטיגקייט האט. אונד אינע זאלכע אינזערעדע ווירד מאן פינדען ״אללען אין־דייטשלאנד. דעזער שטאאט, רייכטיגער געזאגט, דאס דייטשע ראיזיגטהום, פערטהיילט נאמליך ווערד גערינג קאנגע אונד פירסטען אים זייער פאמיליע, בעגראנזטלך אויף דער דייטש־פראנצא־זישע גרענ־אים אינער אהנלינען אוראאלטע עגע־שטאנדען. נאפאלעאן ״אללטע נאמליך נוכט צוגע־בען, דאס אין הארמונגאללערן עס קאנג פאן שפאנען געמאכט ווערדע. אין הארמונגאללערן ווטשט אויף דעם רומאנישען קאנגסטראן אונד מיט אינגעס הארמונגאללערן אויט אויך בולגאריען בע־שעגט. אין האללאנד פערבליבט מאן אלזא, דאס דייטשלאנד, — צו ווערלבעס האללאנד גערארט האט, — עס נאך דעם טאדע דעס האללאנדישען קאנגס, עגטייזעער פיר זיך אנגעקטירען אדער דאס לאנד מיט אינעגס הארמונגאללערן בעגלייקען ווירד. דאס קאנגטע נאטירלך פראנקרייך ״ווערע נוכט צוגעבען, דאס זיך דייטשלאנד אין דעזעס מאסע פערגראסערע אונד אויך האללאנד ווירדע ווינע אונאבהאנגיגקייט בין עס לעבענטע בלייבען פערטהיידיגען.

דיא האללאנדער ווילכבס ״ווישען פיילע אינע נאנין אנדערע לאזונג אידער טרראנזאגע: אין אמסטערדאם האט מאן נאמליך דיא לאזטרענגונג בעלאגענס נאך נוכט פערשטעגע, אונד ערע אייסוכט דער ״ווערע־פערגיינגונג ווירד מיט פרירדע בעגרייסט. נון דעזסמאל ווארע דיא גע־לעגענהייט דעמ דיא אללערגינסטיגסטע. דער בעלגישע קראנפרינץ באלדואין, דער עטעטע 10 יאהרע אלט אוזט, אוזט נאמליך דער אינזעגע זאהן דעס קאנגס פאן בעלגען; דיא יאהרע עס, זא מיינען דיא האללאנדער, ״ווען זיך דעזער אינזעגע מאנג־לוטע שטאמס־אלטער דער בעלגישען קאבינעט מיט דעם פערשטעגע־פאס דער אראנער פערלאבען אונד דאהנדע דיא ״ווערע־פערגיינגונג דער בעלגען אלס דער־בייפרידען מאכטע! — ״ווא דאס קאס־טאלטע בעלגען צו אינער ״ווערע־פערגיינגונג מיט דעם פראטעסטאנטישען האללאנד זאגען ווירדען, אוזט פיילך אינע זעהר ווייטיגע פראגע.

דאס האללאנד ״ווא קיין אנדערעס לאנד דער ״ווערלט דיא אנגעגעטע פרינצעססין דער יודען דעס נאנגען ערדקרייזעס אים הארטען מאסע פער־דענגען, בייבטס ווהל דער נוכט דעם נאהרען ערא־טעגס צו ווערדען, ״ווייס עס דאך ערערמאנ, דאס האללאנד עס ווא, ״ווערלעס דיא אים ״ווייס־גען אינ פארטנאל פערטרעבענען יודען פרייגע־ווען, אונד דאס דיא יודען אין דייטשלאנד אין שאפען, ״ווערדע דיא קראנע אויף דיא טאכטער דער אינגלקליכען גלייכגעגעגעסען ״ווגגנאממען אונד דא ״ווערלעס ״ווא געפאנגען שקלאוען בעהאנ־דעלט ״ווערדען; אין אינער צייט, ״ווא צום אינער־פרוסע אויף אין אפריקא (״ווערע אינזערע נייאי־קייט אים אלגער) יודענפערפאלגונגען אייפטע־טען, טרייט עס דאפפעלט ״ווהל, ״ווען אין דאנ־, אין ״ווערלעס דיא יודען בין ״ווענע רעכטען דא־געשטאנדען זינד. דא אין אללערבעשטעמ־מטעפסטער פארם צו גלייכבערעכטיגטען בירגערן ערהעבט. דיא טהאט אוזט אין אונד פיר זיך אינע שאנע אונד ערהאבענע, דא אוזט אבער דאפפעלט שאן אונד דאפפעללט ערהאבען, ״ווייל דא ״יעטצט גע־שיעהט. אויף אונס מאכט דא דיא ״ווייקונג, ״ווא ״ווען פאר דען אינגען דעס מיטען ״ווגגרעיס אין דער הייסען ואנדווייסע אינערטעס אינע דא־בעגע קיינלע אייפטיגס.

דער לעטצטע קראנפרינץ.

III.

״ווייר האבען ״ווערדאלס ערוויאהנט, דאס אים דער עהע, ״ווערלע דער גרייזע קאנג מיט דער ״ווגגרלינען פרינגעססין עממא פאן ״ווהלדעק־פי־מאנט, פאר 6 יאהרען אינגגאגגען, אין מארדען געבארען אוזט, ״ווערלעס הייטע 5 יאהרע צאהלט. דעזעס קינד שיינט בערפען צו זיין, נוכט נור אויף דיא גערעקטע דעס האללאנדישען פאלקעס, אנ־דערען אין גאנצעס בריטאנען, אין אויף דיא גערעקטע דער בעגאבבארטען שטאאטען מאכטע אינגעווירקען. אלס פרינצעססין ״ווהרעלמינע פאר פיינ יאהרען דאס לייכט דער ״ווערלט ערבלוקטע, דאכטע נאטירלך גיעמאנד דאראן, דאס דיא באלד, אייסער דעס 70 יאהרינען קאנגס, דער אינגע־גע שפראסס דעס אינסט דא מאכטען גערעכטעס דער אראנער זין ״ווייר. דא דאמאלס פיינען הייר־ראן, דער אינגעגע בריטער אונד דיא פרינגען ״ווייל־העלס אונד אלעקסאנדער, דיא בידען אחנע דעס קאנגס, נאך לעבטען, דער גרייזע מאנארך האט דיא אללע דריא אים לייפע ״ווענגער יאהרע אונס גראב שטיינען געווען אונד מיט אחנען דיא לעטצטען מאנגלען גאבראממען דיינע גערעכטעס.

״ווייר דיא גערעכטע דעס האללאנדישען פאל־קעס קענגען, ״ווער דא ״ווייס ״ווא אינגע פערבינדען דאס גערעכט דער אראנער מיט דעס גערעכטע דעס פאלקעס אוזט, ״ווער דא ״ווייס, דאס נוכט דיא אראנ־גער עס זינד, ״ווילכע דען האללאנדערען טהראן אונד קאנגטהום פערראנקען, זאהדערען אינגע־מעהרדע דיא האללאנדער זינד עס, דיא עס אים־טערלך דען אראנערען צו דאנקען האבען, דאס דא עס אפאלקע גערארדען זינד, דאס האללאנד אינערהייפט עגטסטערט, ״ווער דאס ״ווייס, ״ווירד זיך נוכט פערראנדערען, דאס דעזעס גלייכגעגעס־מאלט אייראפאפס זיך דא בעטראכטעט, אלס האטטע עס געטטערען מיט דעס לעטצטען קראנפרינגען אים דעס דייטע אראנען אויך זיין גלייך צו גראבע גערארגען, אונד דאס עסמיט שיעדען באנגען אין דיא צוקונפט בלוקט.

״ווא אויך אים האללאנד נאך דעס טאדע דעס גרייזען קאנגס ״ווערדען; מיט דעזער פראגע שלאפען ״ווייר אינזערען ״ווגגסטען אקטיקעל אונד דעזעס פראגע בעשאפטיגט דייטע נוכט נור גאנען האללאנד, זאנדערען גלייך אין גאנגסטע דייטע בעזיגען, דאנן דייטשלאנד אונד פראנקרייך.

״אין עיטאגלונג מאנגלבער גאבראממען שאפען, ״ווערדע דיא קראנע אויף דיא טאכטער דעס אינגלקליכען גלייכגעגעגעסען ״ווגגנאממען אונד דא ״ווערלעס ״ווא געפאנגען שקלאוען בעהאנ־דעלט ״ווערדען; אין אינער צייט, ״ווא צום אינער־פרוסע אויף אין אפריקא (״ווערע אינזערע נייאי־קייט אים אלגער) יודענפערפאלגונגען אייפטע־טען, טרייט עס דאפפעלט ״ווהל, ״ווען אין דאנ־, אין ״ווערלעס דיא יודען בין ״ווענע רעכטען דא־געשטאנדען זינד. דא אין אללערבעשטעמ־מטעפסטער פארם צו גלייכבערעכטיגטען בירגערן ערהעבט. דיא טהאט אוזט אין אונד פיר זיך אינע שאנע אונד ערהאבענע, דא אוזט אבער דאפפעלט שאן אונד דאפפעללט ערהאבען, ״ווייל דא ״יעטצט גע־שיעהט. אויף אונס מאכט דא דיא ״ווייקונג, ״ווא ״ווען פאר דען אינגען דעס מיטען ״ווגגרעיס אין דער הייסען ואנדווייסע אינערטעס אינע דא־בעגע קיינלע אייפטיגס.

יודען אין דער אינגערן בעהאנדלונג.

״ווייר האבען אין דער ״ווערגאנגענען נומ׳ דיא אינגערע בעהאנדלונג דער יודען דיא הייסען צו אינבערטרעפען, נאהערען זיך דערען נאכבארן, דיא סערבען אממער מעהר דער אייראפאישען אייפאססונג אונד געוויגען דורך שטעטיגעס פארטשריטען אמ־מער מעהר דיא סימפאטהיען דער געבילדעטען ״ווערלט פיר זיך. (עס פאר דריא ״ווא אין איינעם ליטעראטקעל אויף דיא דריזיגען פארטשריטטע הינגעוויעזען, ״וועלכע אינזערע טעג בינען נאכבארן אינטער דער רעגיערונג דעם אינגערלינען עסעניא אויזען אלס עגערטשען קאנג מיראן I. איפגעוויזען האבען, אין פאן געסטערן דאטשרטער עראלאס דעם יוסטצאיגסטעס מאיר לאיטשע, האט דיא פאלעגלונג דער סערבישען יודען אויסגע־שפראכען. איינגעטלך האט דעם שאן דער בער־לינער קאנגרעס געשהאן, ווייר האבען עס עראלאן אין דומאנען ערפאהרען, ווא אינגערע אינגערלינען גלייכגעגעגעסען שלימער ווא סקלאווען בע־האנדעלט ווערדען, ווא דיא קלייגען שטאאטען דיא ווינשע דער גראסמאכטע רעשפעקטירען. דער ער־אהנטע עראלאס עראלאן לאסט קיינען צווייפעל אויפקאמען, דאס סערבען דיא עמאנציפאציאן טהאטזאכליך דורכגעפירען ענטשלאס־סען אזוי, אין דעזעס עראלאסס הייסט עס אינזער אנדערעס: ״אך האבע ערפאהרען, דאס דיא לאנ־דעסגעזעטצע אינגעגעהוים אירקונגען, ״וועלכע אויף דען נאמען פאן יודען אויסגעשטעללט זינד, נוכט אלס גענוגעטרעך בעראכטען ווארלען אונד שטטען זיך ביא דעזעס פאנגעהען אויף אין גע־ווען פאס יאהרע 1852. דעזען שטאנדפונקט דער גערינגסטע מיט איך אלס פאלשען בע־צייכנען. לוט אטטיקעל 35 דעס בערלינער פערטראגס דירפען דיא יודען אין סערבען אללע פאלעטשען אונד בירגערלינען רעכטע גענוי־סען, זיא זונד שטאאטסבירגער ווא דיא אינבוינען סערבען, קאנגען יעדע שטאאטסשטעל־לונג אונד אללע עהרענאמטער בעקליידען אונד עס שטעהט אינען פריא, האנדעל אונד דוסטריע אונד געווערבע אי־בעראלל צו בעטרייבען, דעזעס רעכט אוזט אין אינזערען לאנדעסגעזעטצען, אויף־גענאמען ווערדען אונד אוזט דאהער פערי־בטענד פיר דיא גערינגסטע אונד פיר אללע בעראהדען דעם לאנדעס, וועלכע אללען אנ־דערען פאלגלונגען גענגאנבער אינגע־אונד אללען דעזעס מיסען דיא לאנדעסגערינגסטע אלס בינדענד בע־טראכטען, געגרינדעט דער ״סטעטע־נוסטער מארגינאלוס.

אין אינזער צייט, דא אין אינגארן דער אנטי־סעמיטיסמוס אין מאדע אוזט, אין יוסטאנד דיא יודען מאסטענהאפט זינגעמאדעט ווערדען, אין רומאנען דאס בראד פאר דעם מיגרע אינזערער

אים בערלינער בייסראטה האט דער בע־
רימטע פראפעסאר וורכאוו, דער בעקאנגטלך
דער געפרכטעטסטע געגנער ביזמארק אונד איינער
דער גראסטען וויסענשאפטלעכע דייטשלאנדס איז,
דיא פראנצאזישע רעגיערונג זעהר העפיג דאפור
אנגעגריפען, דאס זיא זיך בעשטרעבטע דער
וועלט גלייכזאם צו מאכען, דאס דיא טולאנער קראנ־
הייט ג י כ ט דיא אזיאטישע באלעראנ זיא. גע־
ראדע דאס געגענטהיל האטטע זיא טהון מיססען,
דיא רעגיערונג, אויף דערען געבעיט איינע זאלכע
זיכע איפטרטיט, האט דיא פפליכט, דיא איבריגען
שטאאטען צו יארגען, זיא מאגען פארזיכטמאס־
רעגעלן, נעכט אבער פערשטעהען שפיי־
לען אונד דען ערנסט דער לאגע פערלייגען. עס
איז איינע אינפערנהליכע זעלבסטטייטשונג —
פיהר פראפעסאר פארט — דיא טולאנער
עפידעמיע נעכט פיר דיא אזיאטישע צו האלטען.
דיא וועניגער געפאהרליכע כאלעראנ נאמטראס
איז נאר גיע אז אלכער געשטאלט אינפעקטיו־
טטו, אם וועניגסטען אז טולאי, יארגין זייט יעדער
דיא אזיאטישען זיכען פערשלעפפפ ווערדען, אים
זיך דאנן איבער אייראפא צו פערבייטען.

מיכאעל מאנטשטשיט.

אין מעקסיקאנישע אונד מארטעניסטישע
לעבען האט דיעזר פארגעסטעלי זיינען אבשליס
געפנגען. — דער פאלקסריכטער מ י כ א ע ל
מ א נ ט ש י ט ש איז אים 85־סטען לעבענס־
יאהרע גשטארבען. עס איז דאס דערזעלבע
מאנטשטשיט, דיא אינגאריישע שטרייטשריפט אם
15־טען מארץ דעס יאהרעס 1848 אים דעם גפאנגנ־
נישסע גרייאלטאם בעפפרייטען, דיינען יאנען בין
צום נאציאנאלרעגיעראטר צאגען, יא ער זיך דעם
יבערלעבען פארלאנג אין דער בריטע צייגען מיסטטו.
מאנטשטשט איז דורך אינפערנעטישע אינטעל־
אונד שרייפטען אים גפאנגנגס גלאנגען, אונד אם
מאגע יזיגער בעפרייאונג איז איר דיא פרייע
פרעססע אין אינגארן גגעבארען. מאנטשטשט יאר
בין צו זיינעם 15. יאהרע — שאפפרייטען. אין פאלגע
אינער עפלטטעגען שטראפפ איז ער פאן זיינען
הערדען אין אטשטשטער הייסטריאנגען, אונד ער
לערנטע דאנן דאס יעבערדאנזיערה. צו שטרייי־
דען האט ער ערסטן אין זיינעם 23. לעבענסיאהרע
אונגפאנגען. אים יאהרע 1848 יאר ער בעריים
אלס אינער דער גפפרייטטסטען הייסטער דער
רעוואלוציאן בעגראנגען. נאך דער רעוואלוציאן
פלוכטטע ער זיך אים אינלאנד, דערהיר ווערד
באלד עייזר אונד שרייבער הייזער דאמיסיסמס
דער רעוואלוציאן. יאפר ער 1860 ווידר־ספפען אונד
צו 15 יאהרען דערלייר פערטרייטלט יאהרען.
דער אינלהלט בון שרייפטשטللער איז נאך אין
דענקווערדען אהרען אים דערערע ברבלונגען אונד
אלס ער 1667 איז פרישפראבע דעס גראפפען
יולאים אנדראש פרייגראפפען יאהרען. יאר ער
בעריים אין גבראבענער גרייז. שפאטער איז
ער צום אבגעארדנעטען גגיאהלט יאהרען, אים
יעדאך גיע מערר צור בעריים־ונג גגלאנגנ. זיט
1870 דעבטע ער פאן דען מולדגלאבען דער נאציאן.

דיא געשיכטע דער יודען אין אינגארן.

(23. פארזעטצונג.)

פינפצעהנטעס כאפיטעל.

דיא אזיאטישען (בני ישמעל) אין אינגארן.

אים אינלהלטגנדען כאפיטעל אינזערע גשיכטע
האבען ווייר איך דיר בולגארען ערזיהלט, ווערלע לאנגע
פאר דער אינגאריזיגע דער מאדיארען אין דיעזעס לאנדע
אונטער אירדיגע אינגעעם פיהרטען וואנדען, ווייר ער־
וואהנטען איך, דאס דיא רעליגיאן דער בולגארען, ווערלע
אינגעגלייר מאהאמעדאנער יארען, זעהר פיעלע גבבייטע
פאן דען יודען אינבגאנגטען האבען. אונד דאס דיא אינ־
שטר דען בולגארען יארגנגדען יודען אינגע אינבעראים גגנ־
טינג שטאללונג אינגגנגטען האבען. דיא אינגארן, ווערלע
דיא בולגארען עבענגא, דיא אללע אים לאנגע יארהנדערן
פאלקרשפאפטען יאהרעטען, לומפעטען זיך ווייגע אם
דערען רעליגיאן, אונד זיא בלייבען דענן דיעזע נאך דיא
פאר בייא אירדיגע אלטען גלייבען. יא דיא בולגארען מאה־
טען יאנאר פערזוכע, אונטער דען אינגארן דיא מאהאמ־

דאנישע רעליגיאן צו פערבייטען, ווארם איהנען אויך בייא
פיעלען גגלינגען איזט. האבען ווייר עס דאך גגעטהען,
דאס אין יעהר בערייטענדער טהייל דער אינגארן נאך פאר
דער עראבערונג דעס לאנדעס צום יודענטהום זיך בע־
קעהרט האבען, דאס יאנאר אינער דער מאכטגטסטען אינגא־
רישען שאפאמטע, דיא באארען, זיך דורכקע צום יודענטהום
בעקאנגטען. וווען ווייר גון בערגנקען, דאס דיא בולגארען אין
פאלגע דעס זיך מאכטגי אייפערגדען יידישען אינגלוססעס
איינגטעלך מעהר יודען אלס מאהאמעדאנער יארען, ווערן
ווייר פערגער בערגנקען, דאס דיא אינגארן זיך זא וווינע
אם אינדע איינגגע אים אדען מטגגראאטטע דיידיגטע
רעליגיאן גגקגמטערט האבען, דאס זיא דען גלייבעגסבע־
קעהרטערן דער לייבע מוהאגגלוד יארען, יא ווערדען ווייר
פון בעגרייפליך פינדען, דאס פיעלע פאן דען אינגארן
צו רעליגיאן דער בולגארען, אדער זיא מאן זיא הויר
שפאטער נאגגטע, דער אינמאלטען אדער דער מאהאעגגנ
אינבגאנגגנ יארען.

אלס דאס כריסטגנטהום זיך אונטער דען אינגארן
צו פערבייטען בעגאנן, אונד דייטשע אינד יאמטע כריסט־
ליכע דאס לאנד אינבגרעטטעמטען, דא צאגען זיך דיא
יודען צוריק, וווארענד דיא אינמאלטען דען מאהאטשען
מאנכען, דיא עגטשלאפפען יארען, דיא אינגארן א י ם
י ע ד ע ן פ ר י י ז צו כריסטען צו מאכען, ווער פיעלע
שווייריגקייטען בעייטעטען. נגכם נור דאס דיא זיא זעלבסט
פאם כריסטגנטהום נגכטם ווייסען ווייסען וואללטען, וואנדערן דיא
ווגנדעגטען אללעס אן, אם בייא דען אינגארן דיא כריסט־
ליכע רעליגיאן בעדראאטט צו מאכען. דיא אינמאלטגטען
וואללטען דיא אינגארן א ו ם י ע ד ע ן פ ר י י ז
פיר דיא רעליגיאן מאהאמעדס גגווינגנגן. צווישען מאהאמע־
דאנישען אונד כריסטלינען בעקעהרטערן עגטשטאנד אין
דייטער, לאנגער קאמפף, דער אבער מיט דעם פאל־
לען וויינגע דער כריסטען גגדעגגן, דיעזעס אינשטאנ־
דע איזט עס צוגוטרייגען. דאס וואהרגנד דיא יודען
אין דער ערסטען צייט דער אינגארישען גגשיכטע, אללע
רעכטע מיט דען אינגארן טהיילטען, איבער בורגען אונד פעס־
טגגגגטען גגליך דען אינגארישען מאכטגגגן, דיא איז־
מאלטגגגן גגליך נאכדעם דאס כריסטגנטהום צור הערשגגגדען
רעליגיאן דעס לאנדעס גגוארדען איזט, בין איזיים בלוט גג־
האסט אונד פערפאלגט וואוארדען. שפאטער אלס דאס כריס־
טגגגטהום נאך מאכטגגער גגוארדען איזט, לאם נאטגרליך
אייך אן דיא יודען דיא יזיגגד, אללגגן גגשטגגגלגגן פער־
פאלגגגגגגן וואגגן יעדאך דיא יודען אינגארגגגגגן גגיא איסגגגגגגן
דעגגגגגגן, אלס דיא אזיאטאלגגגגגן. זיא דאס דיעזער מאכטגגגגגג

דאס ער זאָלבען אין פּרעגנאַמער דורך אין פעגס טער דער וואַהנונג דעם באַשאַנס הויסשפּרענגען אונד דאַפאַנאַיליגן געזעהען האבען. דער דעגער וואָרדע פעסטגענאַמען דערזעלבע גיבט אבער אין גיסס צו וויסען, ווער דיעזע געלעגענהייט וואר. דאס מאַרבען איהם שפּראַך פערשיאַנדען, דער עיסאַר־דעטע וואר אייגער דער וויסענגעלעסען פעדאַל־גער דער גיהולפסען, — עס איהם דיעם איבערגעגעבן גיבט דער אייגענע פאַלל, דאס רוסיסע מאַרבען אדער פרייען זאַלבע שרעקליכע טהאטען פאַלל־פּרהען עס גיבט בייספּעלע דאַפיר, דאס בעזוטצע הענגען פאַן מיהלאַנגען אהר נאַנעגען פערמאַנגען דען גיהולפסען אובערדאַפּסען אונד זעלבסט איבער דיא פאַבריקאַרבעטערגען געהען, אום דיעזע פיר דיא דיענסטע דער גיהולפסען צו געוינען. ביא דער עיסאַרדונג דעם צאַרען וואר עס בעגאַנגען איך אין מאַרבען, דיא פערזאַמלונג, וועלכע דיא דיעבאַלדע שפּעטע, אונד ווא אין תלד נעשטאַנדען איהם. אין מאַרבען, וועלכע מאַסעלטס וואר, דיא דען פעטערסבורגער פאַבריקאַנטען טרעפען געדרעגעשאַסען האט. דיא יידישע גיהולפסען עססע דעלפּמאַן איהם גיר דערפאַלב גיבט געמעגדע וואָרדען, ווייל ווא אין אנדערען אישטאַנדען וואר, איהם אבער שפּאַטער אים צוגטהון געשטאַנדען. פיסס קריאַפּאַטין, דער דיעבן בריודער, דען בעקאַנטען גיהולפסען פּרעדיגער גליהבן, נאַמענס פערזאַמלונגען האט, איהם עבענפאַלס דורך דיא האנד אייגער רוסען געפאַלען. אין דען רוסיסען, געפאַנגענסען אונד סיבי־ריען בלייבערקען בעפינדען זיך פאַסט עבען זאַ פיעל פרייהייט, אלס מאַנגער. וואס פיר צישטאַנדע מיססען אין דיעזעס לאַנדע הערשען, יעגען דאס מאַרטע וויב, דען קינד, איך ווערדען דיא נאַטור פערזיכען האט, פערלאַסס, אונד עס דאבע אונד בלוטעריגען טעגע ווידר!

(אַנטיסעמיטישע שלאַגע.)

דר. אַ.) איך אייגע דאַראַדאַפּעשיפ, אין פערטען זיך געפּסען אייניגע אנטיסעמיטישע שטרעמונגען אין פיעל

ז י ע ל ט, זא גלייכזאך אונ זא פייא זיך ענט־וויקעלט האבען, אלס אין האללאנד.

*

הייטע קאמט דיא פערבלאפענדע נאכריכט, דאס קאנען עממא פאן האללאנד זיך א ן ג ע ז ע נ ג ע ט ן א ו מ ש ט א נ ד ן ב ע פ י נ ד ע ט. עס יארץ יארהאפט אין ערגיינים, ווא ווייר עס גיר אין אלטען יאנערזאמען צו לעזען געוואהנט זינד, ווען דער 70 יאהריגע גייז מיט איינעם קראנקענען בעשעיגט ווערדען מאכטע, דער דאס הייר אים אלטען פערלעגענהייטען בעפייל, דער קאנען האט איבערגעגעבען בעריכט פערפיגונגען געטראפען, דאס פיינגעספרעכ ווייר העלמינג צו טרראנערבון פראהאמיט אונד אים פאללע דעם טאגעס דעם קאנגעס פאר דערען גראבארטקייט, דיא קאנגען אלס דענגעט אן איהרער דיעטע געשעללט ווערדען.

פערטיזענע ניאגריטען.

* (ז ו ד ע ר פ א ל ג ו נ ג א ן א ל ג י ע ר.) אים מאיסעל ווייר פאללגערעם טע דערגאפערט אין אלגער (איינע פראנזאזישע פראווינץ אין נארד־אפריקא) פאנד איינע ווייבפערפאלגונג שטאטט. דאס ווייבע פערטיל ווארדע געפיר־דערט אונד דאס ווייבע מאלאיי־טרעאטער אנד־דערע אינאמאנדער, ווא־ביא פיעלע פערוואנדי־גען פאנגעקאמען זינד. דיא קייפלאדען אונד דיא דענמאנאיגע זינד געשפערדט.

* (ש ט ר ו ו א ח ל.) געסטערן פאנד אין אראד דיא שטטיזאל צייטען מאקס פאלק אונד דעם קאנדידאטען דער אינאבהאנגיגטפארטיא לוזיוס מלקע, שטאטט. בין מטטאג ווארן מלקע אין דער מאלאיטאט, שפאטער גלייכזאן עראל פאלק איינען פארשפרונג, דען ער בין צולעטצט בעפיעלט. אבגעגד 8 אוהר האטטע פאלק 691, מלקע 641 שטיممען — מאקס פאלק, דער שטעל־דעראקטער דעם „פעסטער לאנד" איז איינעם דער אנגעזעהענסטען מיטגלידער דער דייטשנאנ־פארטיא, אונד טמא ולבסט ווייר פאן דיעזען הערפאראגענדען פאלטיקער שטאנד בעאיי־פיסט. פאלק שטעהט איזד ביא האפט האן אין עהרען, ער ווארד בעקאנגנלד לעהרער אינגעדיר־קאנגען, דיא אים זעהר צוגעטהאן איזט אונד דער קאנג האט אפט איזד דיינען האטה. פאלק האט זיך פאר 30 יאהרען גענטיפט, איזט אבער אין עבענגא וואהמער פרייד אונד פערהיהרעגר אונד זעהר קאנפעסיאן געבלייבען, ווא עס לאנד בייקנספלד (דיזראל) דער ענגלישע מיסיאנפרא־

פאללייטאן.

דיא אפפער דער קאבאלא.

היסטאריישער ראמאן אים דעם 17־טען יאהרהונדערט.

(13־טע פארטזעטצונג.)

„איהן מיינע איך נכם." ואנטע מיהזהמאה. „איינען אנדערן, אונד וזענן דוא אייך נוד וזעגיג וזאדשע פאן איהם פערנאמען, זא האסט דוא דאך שאן זעהר פיעל פאן איהם געלעזען."

„וזען קאנגעסט דוא מיינען?" פראגט מאמאר ע־דאמעזר. —

„אפטט גלייכג איך, דוא ווייסט עס."

מאמאר וזענדעט שווייגענד דאס געזיכט אב.

„שטעהן נוד דער וזאגוט אין דיר אויף, איינען אנ־דערן לעהרער צו האבען, אלס דען אלטען האלעוי?" פראגט מיך מיהזהמאה מיט דראגענדער פרעדיגונג.

מאמאר אנטוואָרטעט נכם.

„דוא לוגעבט דוא דיכטקונגסט, אונד אונזעדע רעלי־גיאן מיט אירען דייזלינגן ואגאבונגען אונד ואגען איהם דורך אונד דורך פאגעשיה. אבער וזאהרלוך עס בעראדף איינעם יונגענגעטען האפפאגעטשען גנעשטהם, איינעם צוגבע־עדם, דער דוא שאטצע צו הענגען פרעטשעדם, איינעם אינטעוויאלטען, דער, ווא אין בעגייסטערטער פראפעט, דוא העדילגקייט אונזערעם נאמטטע אין פלאמטעדען גיינגן מאלם, לאיינעם וזאהען פרייטעדם, דער מיט גייסטעדם אונזע דאס אללעדיזלגסטע יונגע מעמפעלם וזעגיגט האט, דער אין דייגנע דיכטונגען הערלגקייט נוד צו צעדשטאר־

דיעדעגט הרדכם גאנגע לעבען ווא. ווייר גראטולירען דער שטארט אראד אונד גראטולירען בעגאנדערם דער דעגערינגספארטיא. — מארגען, דאנגערסטאג פינדען שטטיזאהלען אין דען ביידען דעטטקעמע־טער בעגערקען שטאטט. מאן זערט דיעזען ווא־לען שאנגונג עגגעגען.

* (ד י א ב א ל ע ר א.) הייטע מיט בע־דייטט קאנגטאטירט ווערדען, דאס דיא טולאנגע עפערעטט דיא אויאטשע זיא, ווערלכע ווארד בין יעגעגט ווערד יעגעלינג אויפגעטרעטען אוזט, דא בוזהער נכט מערד אלס 56 באלעראנגאנגע גע־שטארבען זינד, אונד עס אוזט נכט אגגאמאלד, אן אנגאן ווערדען אונטערדרוקט ווייר. אן אנגאדן ווערדען פאן מארגען אב אללע לעגערגן קרייזאנגס־שטעללען בעוועגטע ווערדען אויף דען אויגבארגטשטאנגען ווערדען שפטאדע אויפגע־שטעللט ווערדען, אן דער הויפטשטארט ווערדען דאס 600 נאטטיאהנגען ערריכטעט, אים אללע אבגעפילטען וזאהנגען ווייטען צו דאנגען, אן טולאן, ווא געפטערן 9 באללא דראגען געשאאר־בען זינד, הערדיטט אייגע אינגערבאלבע הייטע, דיא שטארט ווייר אטטע־לעגערגע, דער דאנדעל־דיטט פיעלע געשאפטע זינד געשפערדט. דיא טיטע אטטע־גאראפפטען, געטטערן דאט זיך אין יינגער מאגן אים פרכט פאר דער באללא ערשאפפטן, אין אנדערע אוזט אים דערזעלבען אויזאבע וזאהנגנגע, גגעראהדע, דיא אטיאגאיערע גגעטען ווייטטטטן נאר פאר־אין. אין יינגער אינטעגיר אוזט אויף דער שטראפפטע פאן דער באללא בעפאללען ווארדען, דיא הייטע פרכטטען זיך אים דיעגער נאהע אונד ער לאנ אללען אויף דער ערדע בין צייגגע דראנגגגאטטעגגען אלען אונם שפטאל אבגעפיהרטען. דיא שטארט טעמפטיאר ווארדע געטטערן אין ערקקען פערגעטטט. מאן מעללעטע נאמלך, דאס אייגע פייא דיא באללא בעראמטען האבע. עס ווארדען וזאפארט וזאגאל פיר דיא שטארט ווא פיר דען בעגערק, דיא גאטטגטטען מאפרעגען גגעטראפפען. דיא פייא בעפיגדגט זיך בעפפטר.

* (ק א ש ו ט ה א ו ב ע ר ד ע ן א נ ־ ט ס ע ט ־ ט ם מ ־ ם.) איגער גלייבעגטגע גאפטע, דער מאגיטן גגעללער, פערקעטאר דעם לאגדעפאגיגגטטגגפפפעראגגגע, בעגגטגגט איזט זיך גער הייזע אין אגטאללען אגגוגען גראפען דאגדם מאגן לוזיגגט קאששטט, ביא ווערלבער גגעראגגע הייט דיעגער זיך איזד אידער דען אגגאגטשען אנ־טפעגטפטפטם אגפטפטע: אין ווגם עם, אגגטע קאששטט. דאס דער אגטפעגטפטפטם אים לאגדע שטארק פערבייטעט אוזט. פאר קיגגעגם ווא־ר אין אגגאבבער לאגדמאגן אגם באאגגא ביא מיר.

„דער אגטפעגטפטפטם אוזט אזד ביא אוזט פערבייטעט — ואגטע ער אזד מיגע פראגגע — ווגם דוא ווגדען דוא גגטער צוגאממענקגפען." — „אוזט עס אבבראללא זא? פראגטע אזד. — „ביא דער דגטשטען בעפאללקערגגג גגכט" לגטעטע דוא אגט־ואר־ט. — „דאס אוזט עבען דער קגרען דער ואבע; דוא דגטשען דגד שפארואטער, ווגרטשטאפפטלבער אגד פגגדגער; ווארדגגד דער אגגאר אפט לגטבט וגגגגע אוזט; דוא ווגדען גגטפען דגגם אוזט, דאגן שטפפפט מאן אבבער דוא אן אגטאלגע, פראגגרגד אגד עגגלאגד גגכט עס קגגען אגטפעגטפטפטם אגד דער דגגד עס דגגד אוזט עס דגגד אגגאר, ווגגד דער אגטאלגע, דער עגגלאגד גגרארדע זא פגגדגג אוזט, ווא דער ווגד אגד דוא ווגדטשאפטלבען פארטבגגלבע גגראדגגע אוזטע בגטשען פגגדגגפטט, ווא דער ווגד אגד אוזט פגגדגגפטט אגד דער אגגאר אגד אגטפעגטפטפטם אגד דער דגגד אגד אגטפעגטפטפטם